

EMLÉKEZTETŐ

A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ

ötödik lakhatási-foglalkoztatási regionális szakmai műhelyről

- Helyszín:** Tégy az emberért! Információs és Továbbképzési Központ (1088 Budapest, Szentkirályi u. 22-24.)
- Időpont:** 2009. január 28.
- Téma:** A támogatott lakhatás pályázati feltételeinek részletes vitája
- Moderátorok:** Breitner Péter (Összefogás Közalapítvány, regionális koordinátor)
Horváth Takács Bernadett (Összefogás Közalapítvány, szakmai vezető)
- Résztevők:** jelenléti ív szerint

A műhelyen a **lakhatási feltételrendszer** tervezetéről beszéltek a jelenlévők. Horváth Takács Bernadett és Breitner Péter az Összefogás Közalapítványt képviselte.

A műhelybeszélgetéshez csatoljuk a tervezet szövegét is, amit korábban e-mailben már elküldtünk. Az alábbiakban a műhely összefoglalója olvasható (amit néhány napon belül a www.foglakprojekt.hu honlapon is meg lehet találni).

A témához kapcsolódó megbeszélés (vita, javaslatok, észrevételek) tartalmi összefoglalása:

A **bevezetőben** elhangzott, hogy két műhelybeszélgetés elmaradt a az eredeti pályázati tervvel kapcsolatos szakmai felbolydulás miatt, és ezzel **megakadt a pályázati kiírás folyamata**. Két szakértői csoportot kértek fel arra a feladatra, hogy kidolgozzák a támogatás gerincét képező **lakhatási**, illetve **foglalkoztatási feltételrendszert**, és egyben feloldották ezeknek titkosságát is. A februári műhely témája az utóbbi lesz.

Fontos változás, hogy a műhelyeket **akkreditálta** az NSZFI, a pontrendszeres szakmai továbbképzésen 20 pontot kaphat érte minden rendszeresen járó kolléga. Mindez 2009. januártól decemberig 10

műhelyalkalmat jelent, amiből 8 alkalommal kell részt venni ahhoz, hogy valaki az igazolást erről megkaphassa. Az akkreditációhoz szükséges adatokat az év során fogjuk elkérni a résztvevőktől, akik csak ezek megadása után kaphatják meg az igazolást.

A TÁMOP-os **pályázati kiírás** a jelenlegi információk szerint **május körül** várható. A lakhatási rendszer kidolgozásával Maróthy Mártát, Győri Pétert és Horváth Takács Bernadettet bízták meg, a foglalkoztatásival pedig Lőrincz Norbertet, Szoboszlai Katalint, Gróf Andrást, Nagy Istvánt, Oláh Dórát, Maróthy Mártát és Horváth Olgát.

A FogLak projekt munkatársaiként a műhelybeszélgetések során nagyon **számítunk a résztvevők véleményére**, hiszen a cél kezdetektől az, hogy a pályázati kiírás során a szakma véleménye minél jobban meg tudjon jelenni. Ha a műhelyen kívül megfogalmazódnak újabb ötletek, vélemények, azok továbbítását is vállaljuk a feltételrendszer készítői felé.

A műhelyekkel párhuzamosan hasonló beszélgetéseket hívnak össze a többi régióban is. A vélemények, ötletek így összegyűjtve, a lehetőségekhez mérten be lesznek építve a feltételrendszerbe.

A hajléktalan-ellátó szervezetek részéről felvetett problémák, ötletek, javaslatok:

Általános kérdések, hozzászólások:

- Várhatóan 2009. végén fog indulni a program?

Válasz, H.T.B.: A pályázat kiírása után lesz idő a pályázatok beadására, azután pedig legalább 1 hónap elbírálási idő. Az uniós pályázatoknál általában a pályázat beadása után el is lehet saját felelősségre, saját finanszírozással indítani a programot.

- *H.T.B.* elmondta, hogy nagyon fontos, hogy a kiírásnak lesz egy foglalkoztatási és egy lakhatási része, de kizárólag **lakhatási** támogatásra nem lehet pályázni, hanem **kapcsolódnia kell** hozzá egy **foglalkoztatási támogatásnak** is. Foglalkoztatási pályázatot azonban lehet külön lakhatási pályázat nélkül is beadni. Felmerült kérdésként, hogy hogyan válik tervezhetővé egy foglalkoztatási elem bevitele olyan esetben, ha **nem indokolt?** (Pl. ha valaki éppen elhelyezkedett és így szeretne a lakhatásához támogatást kapni, nem szeretne képzésben, tanfolyamon részt venni.) Hogyan lehet a két támogatási formát ez esetben összekapcsolni?

Válasz, H.T.B.: Lehet, hogy a foglalkoztatási feltételrendszer részeként a munkába állást, megtartást is fogja tudni támogatni a pályázat. Egyébként nem feltétlenül kell a lakhatási program indításakor rögtön egy foglalkoztatási elemnek is lennie, kapcsolódhat ez az elem később is. A kettő közötti összefüggésben tehát nincsen sorrendiség meghatározva, ez egyéneként változó lesz.

Válasz, B.P.: Ha pl. valaki elveszíti menet közben a munkáját, átállhat egy intenzív álláskeresésbe, és ezen a ponton bekapcsolható egy foglalkoztatási program is.

- A foglalkoztatási és lakhatási **indikátorok** összekapcsolódnak vagy az egyik független lesz a másiktól?

Válasz, H.T.B.: A lakhatási indikátor mindenképpen kapcsolódik a foglalkoztatásihoz.

- Az egyik résztvevő az egész komplex programból **hiányolja az egészségügyi elemet:** szerinte a pályázó hajléktalan emberek nagy része nem teljesen egészséges, gyakori a pszichés betegség, alkoholbetegség, ami előbb-utóbb problémát okoz. Sokan elkezdik a programot, de 2-3 hónap múlva kiesnek, mert nem tudják tartani a feltételeket, nem járnak be a munkahelyre, megbetegszenek. Nem a munkahely, albérlet, stb. megtalálásával van probléma, hanem a hosszabb távú megtartásával. Ha valaki az alkoholbetegségét gyógyíttatja, hogy megfeleljen a munkahelyén, akkor ez támogatható lesz.

Válasz, H.T.B.: Nem tudjuk. De erre a kérdésre érdemes lenne visszatérni a következő műhelyen, amikor a foglalkoztatási feltételrendszeréről lesz szó.

- Nagy volt az érdeklődés a foglalkoztatási feltételrendszer iránt, annak ellenére, hogy az a februári műhely témája lesz. Elhangzott néhány példa, hogy képzéseken kívül mire lesz fordítható a támogatás: munkában tartásra, Munkaügyi Központtal való rendszeres kapcsolattartás folyamatos nyomon követésére, szemüveg, fogsor készítésére.

I. Szakmai feltételekkel kapcsolatos hozzászólások, kérdések:

- A **hajléktalan emberek csoportja kibővül** a családok átmeneti otthonával, anyaothonokkal, pártfogó felügyelettel, utógondozó intézménnyel. Néhányan úgy vélték, hogy egymás ellenfelei lesznek így a szervezetek. Kérdésként merült fel, hogy lesz-e felosztás, illetve milyen arányban és hogyan a pályázók között?

Válaszok:

B.P.: Ennek a lényeges kérdésnek a **kidolgozása folyamatban** van.

H.T.B.: A pályázó szervezetek körét azért bővítettük ki, mert nagyon sok feltételnek kell, hogy megfeleljenek a pályázók. Tartottunk attól, hogy esetleg nem lesz annyi támogatott ember, és így a nagy indikátort nem tudjuk teljesíteni. A pártfogói felügyeletben lévők tulajdonképpen egy bővítési lehetőség: bizonytalan, hogy fog-e tudni pályázni erről a területről valaki, hiszen csak a civil szervezeteknek lesz pályázati lehetősége. Még korántsem biztos, hogy benne marad a kiírásban. Nem uniós követelmény, hogy csak hajléktalan-ellátó intézményeknek lehet kiírni pályázatot, az viszont igen, hogy legyen mindenképp foglalkoztatási része.

- A 120 napos **lakhatást folyamatosan** egy helyen kell eltölteni, **vagy több helyről is igazolható?**

Válasz, H.T.B.: Az **éjjeli menedékhelyek** és az **átmeneti szállók** esetében **nem folyamatos** 120 nap kell, több eltöltött időszakból is összejöhet, hiszen ezekben az esetekben nagyobb a fluktuáció. A támogatást megelőző 12 hónapban kell a 120 napnak összejönnie. A **többi esetben folyamatos**, összefüggő időszaknak kell lennie. Az **utcán élők** a gondozásba bevont 31. naptól kérhető a támogatás, feltéve, ha van mellette foglalkoztatási elem is. Az utcán élők az utcai gondozó szolgálattal, vagy a nappali melegedővel, vagy a családsegítővel tarthatják a kapcsolatot. Mindenképpen szükség lesz a szervezetek egymás közötti kapcsolattartására, kommunikációjára is, hiszen egy ember két helyről nem kaphat támogatást. Elérhetővé fogjuk tenni, kik azok, akik eddig részesültek a pályázati támogatásokból, hogy ellenőrizhető legyen, ki részesült már lakhatási támogatásban.

- Ha valaki átmeneti szálláson lakott, majd albérletbe költözött, akkor pl. 4 hónap albérleti lakhatás után is kikérheti a pályázati támogatást?

Válasz, H.T.B.: Igen. Ugyanez vonatkozik a bónosokra is. Ez új megoldás az eddigi lakhatási támogatásokhoz képest.

- A CSÁÓ-k **kiléptető lakása** beletartozik-e a pályázatba? Illetve ha egy ilyen lakásban lakik valaki, az támogatható-e egy külső lakhatási megoldásra, tehát az innen való **továbbköltözésre**?

Válasz, B. P.: **Ha normatívát kap** erre a szervezet, akkor **nem pályázhat** rá. A második kérdésnek utánakérdezünk.

- A szakmai feltételek 4. pontja (hazai pályázati támogatásból finanszírozott lakhatása a 18 hónapot nem érte el) változott: 12 hónap lett. Ez a pont azért fontos, hogy akinek már volt egy 6 hónapos támogatása, az attól még igénybe vehesse. Tehát összességében a TÁMOP-os és más támogatott lakhatási program nem lehet több mint 18 hónap.
- A **pályázók felső korhatárával** kapcsolatban többen javasolták, hogy jó lenne **megemelni**. Idősek átmeneti otthonában dolgozó szociális munkások tapasztalata azt mutatja, hogy sokan vannak, aki 62 évesen a nyugdíjuk mellett aktívan dolgoznak és szívesen elmennének albérletbe, nem választanák feltétlenül a szociális otthont megoldásként. Ráadásul sokat kell várni egy-egy otthonra és csak azokat veszik be, akik 4 órát meghaladó gondozást igényelnek.

Válaszként elhangzott (B.P.), hogy arra is figyelni kell, hogy **össze kell kapcsolni a lakhatásit foglalkoztatási programmal**.

- Akinek **nincs jövedelme**, bevonható a program foglalkoztatási részébe, de a lakhatásiba csak akkor, ha már rendszeres jövedelemmel rendelkezik.
- Az is elhangzott ötletként, hogy az **egy főre jutó jövedelemnél** az egyedül költözők esetében lehetne **emelni a nettó jövedelem határát**. Egy magasabb jövedelmű embert nem kellene kizárni a programból, ráadásul egy alacsonyabb jövedelmű ember nem biztos, hogy sikeresen tud szerepelni. Lehetne egyedül élőnél a minimálbér 200 %-a, együtt költözőknél pedig maradhatna 150%.
- Az **önálló lakhatás fenntartása** című fejezet kapcsán volt egy észrevétel: az új pályázati feltétel igazságtalannak tűnik a régiekkel szemben, a régieknél ugyanis a hajléktalanszállóra az

igénybevételtől számított 24 hónapig nem jöhetnek vissza a támogatottak.

Válasz, H.T.B.: De fapadra ezekben az esetekben is vissza lehet menni, azt nem tiltja semmi.

- Mi történik, ha **nem sikerül az önálló lakhatás fenntartása**?
Akkor sikertelen az indikátor?

Válasz, H.T.B.: A **szervezetnek kell teljesítenie** az indikátorokat. Amennyiben egy embernek 3 hónapig kellene fenntartania az albérletet, de csak 2 hónapot képes, azonban van egy másik ember, akinek szintén 3 hónapig kellene, de 4-5 hónapig is megtartja az albérletét, akkor ez a kettő **összeadódik** az indikátoroknál. Ha valaki menet közben kiesik, akkor ő viszont nem számít bele.

Elhangzott kérdésként az is, hogy mi van akkor, ha a pályázó szervezet **nem tudja fenntartani az indikátorokat**?

Válasz, H.T.B.: Visszafizetés. A program során meghatározott indikátorok lesznek, de hogy pontosan mik lesznek a százalékok, az titkos.

Több műhelyen résztvevő is megjegyezte, hogy ezek fontos információk lennének, hogy a saját programjaikat végignézve, vizsgálva tudjanak reálisan számolni. Válaszként elhangzott, hogy a társadalmi egyeztetés és a kiírás után lehet ezeket majd előre látni, és akkor lehet majd számolgatni.

- A **szervezeti feltételeknél** az egyik kötelező együttműködés a Regionális Módszertani Központtal van (Magyar Máltai Szeretetszolgálat). Ez valóban így lesz?

Válasz, H.T.B.: Még nem biztos, hogy benne marad. Az együttműködés egyébként elsősorban az ügyfelekkel kapcsolatos adatszolgáltatásokat fogja jelenteni.

II. Támogatható költségekkel kapcsolatos hozzászólások, kérdések

- A **támogatható költségek** közül *B.P.* és *H.T.B.* elmondása szerint a **kaució bizonytalan elem** még a tervezetben. Amennyiben a támogatásból fizeti az illető, három lehetséges megoldás van. 1. Ha nem tart vissza semmilyen összeget belőle a főbérlő, lelakható, de ez esetben a lelakás időtartama nem számít bele az önerőből történő lakhatásba, tehát az indikátorban sem számolható el. 2. Ha rongálás történik, a főbérlő visszatartja, ekkor nem lesz sem

lakható, sem visszakapható az összeg. 3. Ha visszaadja a főbérlő az albérlőnek, akkor azt a pályázó szervezetnek vissza kell kérnie – és kapnia – a hajléktalan embertől és vissza kell forgatnia a lakhatási támogatásba a projekt ideje alatt.)

- **Ingtatlanvásárlásra, lakásfelújításra** lehet-e támogatást kapni? Van olyan kerület, ahol vannak megpályázható önkormányzati lakások, ha cserébe felújítják. És vannak olyan hajléktalan emberek, akiknek van lakástulajdonuk, csak lakhatatlan.

Válasz, H.T.B.: Az ingatlanvásárlás nagyon bonyolult folyamat lenne. A lakásfelújítás már beruházási kategória. Jelen pillanatban nincsen benne a tervezetben, meg fogjuk kérdezni, hogy lesz-e rá lehetőség, **saját tulajdonra nem valószínű**, hogy fel lehet majd venni a támogatást.

- Többen **nagyon problémásnak** találták, hogy a **támogatható költségek** csak akkor számolhatók el, ha a **lakó (albérlő) nevére szól a számla**. Hiszen ritka az olyan főbérlő, aki átíratja a villanyórát, a gázórát, stb. az albérlő nevére. Ráadásul amennyiben az albérlőt több támogatott veszi ki, a villanyórát nem fogják mindannyiuk nevére átíratni. A közös költséget pedig nem lehet átírni, csak a tulajdonos nevére lehet, mert tulajdoni hányadhoz van kötve.

Válasz, H.T.B.: Akkor a bérleti szerződésbe bele kell írni, hogy egyenlő arányban fizetik a bérleti díjat.

Válasz, B.P.: A közös költséget pedig bele kell foglalni a bérleti díjba, és akkor fizeti a tulaj.

III. Pénzügyi feltételekkel kapcsolatos hozzászólások, kérdések

- Többeket foglalkoztatott, hogy a jövőben **megszűnik az Összefogás Közalapítvány pályázata**, vagy lesz korlátozás esetleg, hogy aki az egyik lakhatási pályázatban részt vett, az nem vehet részt a másikban? Illetve, hogy **mikor jár jobban** a hajléktalan ember, ha most pályázik, vagy ha megvárja a TÁMOP-os kiírást?

Válasz, H.T.B.: Egyik kérdésre sem tudunk még biztos választ.

- Többen úgy vélték, hogy a **20 000 Ft-os támogatás összege nagyon alacsony**. A BMSZKI első, 2004-es lakhatási pályázat-

kísérletekor a havi támogatási összeg ugyanekkora volt. Az árak azóta jelentősen emelkedtek, most egy 40 000 Ft-os albérletnek 50 000 Ft a rezsiköltsége télen. Ehhez képest a 20 000 Ft-os támogatás névleges és nem éri el azt a célt, amit 2004-2005-2006-ban elért. Ráadásul, ha közben 5000 Ft-os előtakarékosság kell, akkor a támogatás összességében még kevesebb. Többen úgy gondolták, hogy sikertelen lesz emiatt a pályázat, nem fogja elérni célját, nem lesznek tartós, hosszabb időre „kigondozott” emberek. Hamar vissza fognak térni a hajléktalan-ellátó rendszerbe. Más lakhatási pályázatok viszont nem lesznek, így az egyik támogatási forma csak kiváltja a másikat.

Válaszok:

H.T.B.: Sajnos a fejenként támogatható összegek határát nem mi határozzuk meg. Ez a cselekvési terv része, nem lehet módosítani.

B.P.: Azonban a támogatás lehet csökkenő mértékű, tehát kezdhető magasabb összeggel, a végén pedig egy csökkentett összeget kaphat a támogatott.

- Egy hozzászóló szerint a jelenleg futó pályázatoknál a szociális munkások **utógondozási díja** szégyenletesen **kevés**. Fog-e ez emelkedni, lesz-e ebben változás?

Válasz, H.T.B.: Van egy keret: szociális munka díjazására havi bruttó 15000 Ft-ot lehet fordítani pályázott ügyfelenként. Minden szervezet maga dönt, hogy hogyan fogja ezt az intézményen belül elosztani.

- A **gyermekkel együtt költöző családok** esetében bármelyik szülő felveheti a támogatást?

Válasz, H.T.B.: Igen, de csak az egyikük igényelheti, mind a ketten nem kérhetik. A kiskorú gyermek helyett a kiírásban **eltartásra kötelezett gyermek** lesz.

- Az **albérleti szerződés** kapcsán több probléma is felmerült.:
 1. Nem túl gyakori Magyarországon, hogy a felek szerződést kössenek, mivel a főbérlők többsége a bevétele után nem adózik, és tart attól, hogy emiatt „kellemtelenség” éri. Kérdésként is elhangzott, hogy kell-e lennie hivatalos albérleti szerződésnek.

Válasz, H.T.B.: Mindenképpen kell, két tanúval aláírva. Nem tudjuk, hogy az APEH vagy az Esza Kht. ennek utánanéző-e, illetve van-e rá jogosultsága. Szükség esetén a műhelynek fel kell készülni arra, hogy nehogy emiatt ne adjanak ki lakást..

2. Az elszámolásnál az is gondot jelenthet, hogyha a főbérő nem ad számlát. Hogyan fog menni az elszámolás?

Válasz, H.T.B.: **Átvételi elismervény** lesz, talán ez a legrugalmasabb megoldás. De ez még egy vitás kérdés. Nem dőlt még el, hogy hol húzzuk meg a teljesítési igazolás határát.

- Problémát jelenthet a **bónos rendszer**nél, a munkásszállóknál, hogy a Menhely Alapítvány nem egyéneként, hanem összességében fizeti a lakhatás költségét. Nem előre fizeti ki az alapítvány a férőhelyeket, hanem csak a ténylegesen kivett, felhasznált férőhelyek után, így tehát bérleményként nem tud működni.

Válasz, H.T.B.: Nem tudjuk pontosan, de valószínűleg muszáj lesz egyéneként kérni, mert az elszámolásnál látni kell, hogy ki a támogatott személy.

IV. Dokumentációval kapcsolatos hozzászólások, kérdések

- A dokumentáció kapcsán elhangzott, hogy lesznek **minták** (pl. a bérleti szerződéshez is), nem kell szervezetenként külön megcsinálni. Felmerült kérdésként, hogy ezekről **el lehet-e térni**.

Válasz, H.T.B.: A bérleti szerződéstől valószínűleg igen. A dokumentáció az együttműködési kötelezettség része lesz, **bővíteni lehet**, de szűkíteni nem. A dokumentációt a projekt által felkért szakértők készítik majd, nem mi és nem az Esza Kht. Az Esza Kht-nak is lesz nyilvántartása, de azok az elszámolásokhoz kellene.

- Az elszámolások kapcsán többen **aggodalmukat** fejezték ki, az Esza Kht-val kapcsolatos nehézségek miatt, többen bonyolultnak találták az elszámolás rendszerét, valaki nehezményezte, hogy az Esza Kht. gyakran módosította menet közben a feltételeket. Hogyan lehetne könnyíteni, hogy ne utólag derüljenek ki változások?

Válasz, B.P.: Ez a kérdés majd a társadalmi egyeztetés idején lesz aktuális. Szívünk szerint szeretnénk valamilyen garanciát belevonni, ha erre lehetséges.

A műhelybeszélgetés értékelése

A műhelybeszélgetés a tervezett tematika szerint valósult meg.

A FogLak projekt ötödik regionális műhelyén 16 fő vett részt, akik 12 intézményt képviseltek. A résztvevő szervezetek: a BMSZKI, a Műhely Alapítvány, a Magyar Vöröskereszt, az Üdvhadsereg, a Szociális és Rehabilitációs Alapítvány, a Terézvárosi Családsegítő Szolgálat Családok Átmeneti Otthonának munkatársai. A műhelyen az eddigi megszokottnál kisebb volt a részvétel, ami alighanem a két hónapos kimaradásnak és az influenzajárványnak is köszönhető.

A résztvevők sokat kérdeztek, aktívan vettek részt a műhelymunkában, a beszélgetés során elmondták kritikai észrevételeiket is. Erősen foglalkoztatta őket a foglalkoztatási feltételrendszer tervezete, ami a következő műhely témája lesz.

Készítette: Rónyai Zsófia
Összefogás Közalapítvány